

САДОВО-ПАРКОВЕ ГОСПОДАРСТВО

УДК: 712.24 (477.41)

РОГОВСЬКИЙ С.В.

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ СКЛАДУ І СТАНУ ДЕНДРОФЛОРИ ПАРКУ с. КРЮКІВЩИНА КИЄВО-СВЯТОШИНСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

За підсумками інвентаризації встановлено, що на території парку с. Крюківщина на момент інвентаризації зросло 1165 дерев і кущів. Із них переважна більшість (96 %) мають вік від 15 до 50 років, вік понад 50 років мають лише 1,2 % дерев, і 3,8 % належать до групи дерев віком до 15 років. Серед виявлених під час інвентаризації видів 44,2 % – аборигени, решта – 55,8 % – інтродуценти. Деревні рослини представлені: 38 видами, одною декоративною формою та одним сортом, що належать до 13 родин і 27 родів. Оцінка санітарного стану дерев показала, що близько 0,5 % від загальної кількості дерев – це сухостій, 15,6 % мають незадовільний санітарний стан, 66 % – задовільний і лише 18,4% – добрий. Головними причинами погіршення санітарного стану дерев є заселення дерев рослиною напі-впаразитом *Viscum album* L., несвочасне проведення санітарно-оздоровчих заходів та ландшафтних рубок.

Проведена комплексна оцінка насаджень за власною оригінальною доопрацьованою методикою визначення цінності насаджень, що передбачає п'ятибальну оцінку за десятьма показниками. Наведені показники, що оцінюються та шкала показників, що відповідають кожній із оцінок. За цією методикою насадження підлягають повній заміні, якщо сума балів за всіма показниками становить 10–15. За суми балів 16–22 – цінність насаджень низька, але вони можуть використовуватися як основа майбутніх композицій після проведення ландшафтно-реконструктивних рубань та підсадки нових рослин, 23–32 – цінність насаджень обмежена, вони потребують вибіркового санітарно-оздоровчих заходів та підсадки дерев і кущів; 33–41 – насадження цінні, але потребують формувальних обрізок та незначної оптимізації; 42–50 – насадження особливо цінні, потребують охорони і систематичного догляду. На основі проведеної інтегральної оцінки запропоновані заходи з оптимізації ландшафтів парку.

Ключові слова: абориген, вид, рід, родина, дендрофлора, дерево, кущ, інтродуцент, насадження, санітарний стан, сільський парк, таксономічний аналіз, методика визначення інтегральної цінності насаджень.

doi: 10.33245/2310-9270-2018-142-2-79-89

Постановка проблеми. Зелені зони в населених пунктах, незалежно від їх розміру та місця розташування, відіграють значну містотвірну, рекреаційну, екологічну роль, посилюють привабливість населеного пункту, підкреслюючи його особливість. Сільські парки, які створювалися магнатами в XVII-XIX століттях на теренах України, були не лише візитівками маєтків і уславили своїх власників, а й на століття зробили відомими ці населені пункти далеко за межами України. На початку XX століття в Україні було близько тисячі парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, з яких до наших днів збереглися одиниці. За радянської влади, яка не змогла вберегти від руйнувань взірцеві садово-паркові об'єкти, вважаючи їх надмірною розкішшю багатіїв, було створено чимало сільських парків, що не відрізнялися ні оригінальністю задуму, ні вишуканістю ландшафтного планування, ні різноманіттям використаної дендрофлори. Пік сільського паркобудівництва припав на 60–70-ті роки минулого століття, коли українське село найбільш активно розвивалося. Ці парки і нині є основою зелених насаджень у селах України і відіграють важливу роль у формуванні образу сучасних сіл. Вивчення складу і стану насаджень у цих парках, дослідження особливостей їх благоустрою та розробка методологічних підходів їх реконструкції та оптимізації є актуальним науковим і практичним завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі останніх років питання комплексного аналізу насаджень парків у сільській місцевості висвітлено недостатньо. Ще в минулому столітті ці питання піднімалися в роботах Д.Л. Реви і В.К. Негребова [14], Д.П. Юхимчука та ін. [24]. Л.В. Романчі [21]. У XXI столітті різні аспекти озеленення сільських населених пунктів розглянуті в роботах С.В. Роговського [15, 16, 17, 18, 26]. У роботах ряду авторів наведено результати досліджень дендрофлори міських парків [1, 3, 8, 10]. Деякі аспекти сучасного стану сільських парків Черкащини висвітлені О.Ю. Марно-Куцою [11]. Проте компле-

кський аналіз дендрофлори сучасного сільського парку з визначенням інтегральної цінності [15] насаджень ми запропонували вперше.

Об'єктом дослідження є парк у с. Крюківщина Києво-Святошинського району. В останні роки це село, розташоване в передмісті Києва, інтенсивно забудовується як багатопверховими, так й індивідуальними будинками садибного типу. Село розрослося, у сільської громади з'явилися кошти для благоустрою центру села. Крім того, будівництво нових житлових районів вимагає створення відповідної інфраструктури для рекреації. Назріла необхідність провести реконструкцію сільського парку. Першим кроком у цьому напрямку стало проведення інвентаризації насаджень сільського парку, яку ми виконали на замовлення сільської ради у 2016 році.

Мета дослідження – здійснити комплексний аналіз дендрофлори сільського парку, встановити цінність насаджень та розробити заходи, спрямовані на збереження і реконструкцію насаджень.

Матеріал і методика дослідження. Інвентаризацію проводили відповідно до вимог нормативних документів [9]. Видовий склад рослин визначали за морфологічними ознаками, користуючись описом видів тритомного видання Дендрофлора України [6,7]. Діаметр стовбура вимірювали за допомогою мірної вилки, висоту дерев – висотоміром, орієнтовний вік – візуально. Санітарний стан дерев установлювали згідно вимог Санітарних правил в лісах України [23]. Ландшафтний аналіз території, зайнятої насадженнями, проводили за методикою Н.М. Тюльпанова [25], інтегральну цінність насаджень визначали за власною удосконаленою методикою [15].

Місце розташування дерев рослини нанесли на електронну карту згідно інвентарних номерів, а показники, що їх характеризують – в інвентарну відомість. Отримані дані дозволили виготовити технічний паспорт об'єкта.

Основні результати дослідження. Встановлено, що на території парку с. Крюківщина на момент інвентаризації зростало 1165 дерев і кущів. Із них переважна більшість (96 %) мали вік від 15 до 50 років, вік понад 50 років мають лише 1,2 % дерев, і 3,8 % належать до групи дерев віком до 15 років.

Серед виявлених під час інвентаризації видів 44,2 % – аборигени, решта – 55,8 % – інтродуценти. Деревні рослини представлені: 38 видами, 1 декоративною формою та 1 сортом, що належать до 13 родин і 27 родів.

Ландшафтний аналіз території парку показав, що закриті простори (ландшафт лісового типу) становлять 32 % території парку, напівзакриті (ландшафт лісового типу) – 28 %, напіввідкриті (ландшафт паркового типу) – 27 %, відкриті (стадіони прилегла територія) – 13 % (Див. рис 1).

Найбільш щільні двоярусні насадження, що утворюють закритий простір, виявлені в північній частині парку вздовж дороги, що веде до центру села. Основними паркотвірними породами в цій зоні є *Tilia cordata* Mill, *Acer platanoides* L. та *A. sacharinum* L., трапляються на цій території також *Aesculus hippocastanum* L., а в північно-східній частині – *Betula pendula* Poth., *Carpynus betulus* L., *Populus nigra* L. Через значне затінення на цій території спостерігається викривлення стовбурів дерев, крона яких тягнулася до світла. Підлісок та надгрунтовий трав'янистий покрив у цій частині парку майже відсутні.

Напівзакриті простори характерні для південної частини парку. Верхній ярус насаджень утворюють *Fraxinus excelsior* L. та *Acer sacharinum* у другому ярусі зустрічаються: *Betula pendula*, *Celtis occidentalis* L., *Fraxinus lanceolata* Borkh. Деревя тут розташовані не так щільно і мають добре розвинену крону. Кущів та трав'янистих рослин мало, зустрічається самосів клена гостролистого та ясена ланцетолистого.

Напіввідкриті простори займають центральну частину парку, де розташований дитячий та спортивний майданчик із тренажерами. Окрім груп та солітерів, у цій частині парку зустрічаються куртини *Rosa rugosa* Thunb. та кущі *Syringa vulgaris* L. Варто відмітити появу самосійних дерев горіха грецького, клена гостролистого, ясена ланцетолистого, що поселяються на галявинах.

У надгрунтовому покриві переважають злаки, місцями зустрічаються *Cichorium intybus* L., *Plantago major* L. і *P. lanceolata* L., *Artemisia vulgaris* L.

Відкриті простори парку представлені футбольним полем та невеликою галявиною в східній частині парку.

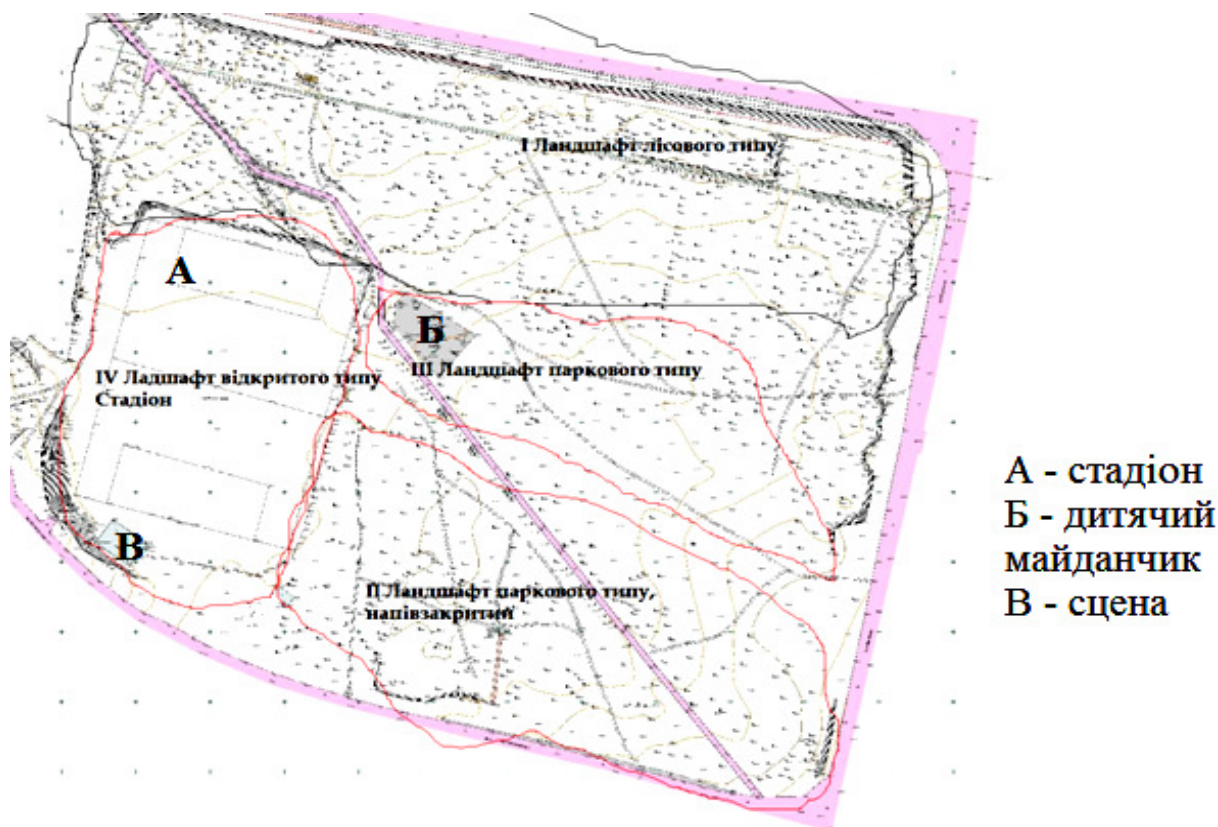

Рис. 1. План парку в с. Крюківщина.

Таким чином, основними породами, які зростають на території парку є *Tilia cordata*, *Acer sacharinum*, *Acer platanoides*, *Carpinus betulus*, *Betula pendula*, *Populus nigra*, *Tilia platyphyllos*, *Aesculus hippocastanum*, *Acer pseudoplatanus*, *Fraxinus excelsior*, решта видів представлені незначною кількістю екземплярів. Серед них є дерева, що з'явилися в парку як самосів: *Acer negundo* L., *Prunus divaricata* Ledeb., *Juglans regia* L., *Morus alba* L. Деревя цих видів мають вік від 5 до 15 років.

Таблиця 1 – Список найпоширеніших видів деревних рослин, що зростають у парку с. Крюківщина

№ п/п	Назва українська	Назва латинська	Кількість, штук	% від загальної кількості
1	Береза повисла	<i>Betula pendula</i> Poth.	69	5,8
2	Граб звичайний	<i>Carpinus betulus</i> L.	79	6,6
3	Гіркокаштан кінський	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	58	4,9
4	Клен гостролистий	<i>Acer platanoides</i> L.	164	13,8
5	Липа дрібнолиста (серцелиста)	<i>Tilia cordata</i> Mill.	261	22,0
6	Липа широколиста	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	54	4,5
7	Клен цукристий	<i>Acer sacharinum</i> L.	180	15,1
8	Тополя чорна	<i>Populus nigra</i> L.	26	2,2
9	Ясен звичайний	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	60	5,0
10	Ясен ланцетолистий	<i>Fraxinus lanceolata</i> Borkh.	21	1,7
11	Шипшина зморщувата	<i>Rosa rugosa</i> Tunb.	35	2,9
	Інші види		1007	15,8
	Всього		1165	84,2

Серед насаджень парку виявлено окремі дерева граба звичайного, клена цукристого, липи широколистої, верби білої, які мають вік близько сімдесяти років.

У насадженнях зрідка зустрічаються також *Quercus rubra* L., *Celtis occidentalis* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Fraxinus lanceolata* Borkh., *Ulmus parvifolia* Jacq.

Кущів у парку мало (0,34 % від зальної кількості деревних рослин), вірогідно, що вони випали з насаджень, збереглося лише кілька кущів *Syringa vulgaris* та дві куртини *Rosa rugosa*.

У південній частині парку, яка межує з приватною забудовою, жителями самовільно підсажені такі види як *Hippophae rhamnoides* L., *Cerasus vulgaris* Mill. і *C. tomentosa* Mill., *C. avium* (L.) Moench., *Armeniaca vulgaris* Lam., *Prunus domestica* L.

Екологічна оцінка складу дендрофлори показала, що за відношенням до родючості ґрунту 86 % видів – мезотрофи, 7 % – оліготрофи і 7 % – мегатрофи. За відношенням до вологості ґрунту ксерофіти – 11,6%, гідрофіти – 4,7 %, решта – 83,7 % – мезофіти.

Оцінка санітарного стану дерев показала, що близько 0,5 % від загальної кількості дерев – це сухостій, 15,6 % мають незадовільний санітарний стан, 66 % – задовільний і лише 18,4 % – добрий. Головними причинами погіршення санітарного стану дерев є заселення дерев омелою білою (*Viscum album* L.). Найчастіше омелою заселені такі види: клен цукристий (75 %), липа серцелиста (42 %), клен гостролистий (27 %), ясен ланцетолистий (48 %) від загальної кількості дерев цих видів. Омела виявлена також на окремих деревах липи широколистої, робінії псевдоакації, ясена ланцетолистого, ясена звичайного, клена гостролистого. Небезпека зараження омелою полягає не лише у зниженні декоративності дерева, а й у різкому зниженні життєздатності – через 5–8 років (іноді до 10 років) після заселення омелою дерево засихає. Окрім того омела, після вступу в плодоношення активно розповсюджується птахами, що призводить до зараження інших дерев. Ось чому радикальна обрізка дерев, заражених омелою, вкрай необхідна. Значна кількість дерев (46,7 %) потребують проведення обрізки формування: обрізка сухих, пошкоджених, низько нахилених гілок.

Зниженню декоративності і життєздатності дерев гіркокаштана кінського сприяє поширення мінуючої каштанової молі (*Cameraria ohridella* Desch. & Dem.), яка, масово розмножуючись, пошкоджує листки, що є причиною передчасної дефоліації та ослаблення дерев.

Слід зауважити, що місцеві жителі грубо і систематично порушують правила утримання зелених насаджень: заготовляють березовий сік, пошкоджуючи стовбури дерев, розводять багаття в парку, влаштовуючи пікніки, їздять автомобілями територією парку і навіть влаштовують стоянки автомобілів на його території, прибивають до дерев щити з оголошеннями. Усе це негативно впливає на стан насаджень.

Для визначення інтегральної цінності насаджень, урахувавши нерівнозначне розміщення та цінність насаджень, територія парку була розбита на зони: північну – закриті ландшафти, південну – напівзакриті і центральну – напіввідкриті. Оцінку за п'ятибальною шкалою проводили за критеріями, викладеними в таблиці 2.

Згідно з цією методикою насадження підлягають повній заміні, якщо кількість балів становить 10–15. За суми балів 16–22 – цінність насаджень низька, але вони можуть використовуватися як основа майбутніх композицій після проведення ландшафтно-реконструктивних рубань та підсадки нових рослин, 23–32 – цінність насаджень обмежена, вони потребують вибіркового санітарно-оздоровчих заходів та підсадки дерев і кущів; 33–41 – насадження цінні, але потребують формувальних обрізок та незначної оптимізації; 42–50 – насадження особливо цінні, потребують охорони і систематичного догляду.

Користуючись шкалою викладених вище критеріїв, ми провели інтегральну оцінку насаджень у різних зонах парку та встановили їх цінність.

Таким чином, у північній частині парку (сума балів 24) за нашою оцінкою цінність насаджень обмежена, вони потребують проведення санітарно-оздоровчих заходів та ландшафтно-реконструктивних рубань, підсадки хвойних та декоративно-листяних дерев і кущів.

Насадження південної частини парку (34 бали) віднесені до категорії цінних, що потребують термінового проведення санітарно-оздоровчих заходів та збагачення ландшафтів вічнозеленими видами і декоративними кущами.

Насадження центральної частини парку (31 бал) мають обмежену цінність і можуть бути основою композицій у разі їх оптимізації та проведення формувальних обрізувань і санітарно-оздоровчих заходів, підсадки декоративних кущів.

Насадження навколо стадіону – південно-західна частина парку (28 балів) – мають обмежену цінність і частково можуть бути видалені й замінені на більш декоративні види, особливо хвойні.

Таблиця 2 – Шкала критеріїв для визначення інтегральної цінності садово-паркових насаджень

Показники, за якими оцінюються насадження	Бали				
	I	II	III	IV	V
Відповідність фітоценотичної структури насадження корінним асоціаціям та топології природних місць зростання	Типова структура фітоценозу зруйнована, у трав'янистому покриві переважають бур'яни, едифікатори замінені на субедифікатори, конфектори на самосів адвентивних деревних порід	Типова структура фітоценозу суттєво змінена, едифікатори пригнічені, відбувається їх заміна на субедифікатори, бур'яни у трав'янистому покриві займають до 50 %, самосів адвентивних фанерофітів складає до 50 % підліску	Корінна фітоценотична структура біоценозу порушена, едифікатори та конфектори пригнічені адвентивними видами, частка яких складає до 30 %, трав'янистий покрив частково змінений	Структура фітоценозу наближається до корінних асоціацій певної місцевості. Стан едифікаторів і конфекторів задовільний, у трав'яному покриві в основному представлені види, типові для цих рослинних асоціацій	Фітоценотична структура ландшафту відповідає корінним асоціаціям і забезпечує фітоценотичну рівновагу, інтродуценти органічно ввійшли у фітоценоз
Багатство видового складу насаджень	Насадження складається з аборигенних малоцінних та адвентивних видів переважно самосійного та порослевого походження	Насадження складається з аборигенних деревних порід самосійного походження, адвентивні породи не перевищують 10 %, хвойні – зустрічаються поодинокі	Насадження складається в основному з цінних аборигенних видів, поодинокі представлені інтродуценти, зрідка – декоративні форми, частка хвойних і вічно-зелених до 10 %	В основі насадження цінні аборигенні види як самосійного, так і штучного походження, зустрічаються групи інтродуцентів та декоративні форми дерев, вічнозелені види складають до 20 %	Насадження має багатий видовий і формовий склад, широко представлені інтродуценти. Частка вічнозелених видів складає від 30 до 50 %
Вікова структура насаджень	Насадження молоде, старовікові екземпляри відсутні	Основа насадження – молодняк, виділяються окремі біогрупи середнього віку	Насадження складається з середньо-вікових та молодих дерев, зрідка зустрічаються окремі старовікові екземпляри	У структурі насаджень дерева різного віку. Старовікові дерева утворюють окремі біогрупи, які відіграють визначальну роль у ландшафтах	У структурі насаджень переважають старовікові дерева, які складають основу паркових ландшафтів, більш молоді дерева органічно доповнюють ландшафтні композиції
Повнота насаджень	Повнота не відповідає первинному задуму внаслідок зрідження до 0,1–0,2 або сильного заростання самосівом	Повнота насадження не відповідає віку дерев, рубки просвітлення і прорідження не проводилися, насадження надмірно загущене	Повнота насадження задовільна, але регулюється епізодично, має місце розростання самосійних дерев, кущів мало, вони випали з насадження	Повнота насадження добра, основні композиційні вузли чітко проглядаються, кущі є компонентом насадження, проте є окремі елементи насаджень, що потребують удосконалення	Повнота відповідає архітектурно-ландшафтному задуму, рослинні композиції дерев та кущів виразні і досконалі, ландшафтні рубки проводяться вчасно і якісно
Санітарний стан насаджень	Насадження захаращені сухостійними деревами та кущами, санітарні рубки не проводяться, спостерігається масове заселення дерев омелою білою, спалахи розмноження листогризів, ксилофагів, епіфітотії грибкових захворювань	Частка сухостійних дерев 1–2 %, суховершинних – до 10 %, дуплистість старовікових дерев не більше 15%, омела біла сильно уражає окремі види, ксилофаги поширені локально на сухостійних деревах, під час спалахів масового розмноження листогризів дефоліація	Санітарний стан насадження задовільний, сухостій відсутній, суховершинність – до 5 %, дуплистість старовікових дерев – до 10 %, омела біла зустрічається на деяких породах, при спалахах розмноження листогризів дефоліація не перевищує 50 %	Санітарний стан насаджень добрий, санітарні рубки проводяться регулярно, дуплистість старовікових дерев не перевищує 5 %, суховершинність – менше 5 %, омела біла зустрічається епізодично, ксилофаги відсутні	Насадження здорові, санітарні рубки проводяться систематично, розвиток хвороб і шкідників загрози насадженням не становить

Показники, за якими оцінюються насадження	Бали				
	I	II	III	IV	V
		досягає 80 %, епіфітотії спостерігаються епізодично			
Архітектоніка насаджень	Архітектурні компоненти не виражені, однотипні зарості низької повноти, які складаються з малоцінних чагарників	Роздроблені групи безярусності і підліску, зріджені насадження повнотою 0,2–0,3. Загущені насадження дерев із викривленими стовбурами та зрідженими кронами	Архітектурні компоненти слабо виражені, ярусність і повнота задовільні, стовбури рівні, крони зріджені, але рівномірно розвинені	Архітектурні компоненти достатньо виражені, повнота насаджень та їх ярусність виразні, стовбури рівні, крони рівномірно розвинені	Архітектурні компоненти чітко виражені, стовбури оригінальні, крони пишні, ярусність і повнота відповідають структурі садово-паркових ландшафтів
Контрастність компонентів насаджень	Контрастність не виражена	Контрастність за формою крон слабо виражена. Вічнозелені та декоративні групи листяних порід відсутні.	Контрастність за формою крон задовільна, вічнозелені види зустрічаються епізодично, присутні окремі екземпляри декоративно-листяних дерев чи кущів	Контрастність крон виражена добре, вічнозелені види складають 10–20 % насаджень, виділяються кольорові групи декоративно-листяних дерев та кущів	Контрастність чітко виражена, вічнозелені види складають 25–30 % насаджень, контрастні композиції за забарвленням листя і хвої вдало скомпоновані, вміло підібрані композиції дерев із контрастними формами крони
Композиційна гармонія компонентів насаджень	Гармонія компонентів відсутня, у композиції насаджень відчувається дисонанс	Гармонія у складі насаджень слабо виражена, насадження строкаті, маловиразні	Гармонія компонентів насаджень задовільна, але композиції недосконалі, сполучення окремих елементів непродумане	Композиційна гармонія компонентів насаджень досить виражена, дисонансних сполучень за формою крони, кольором і текстурою листя та хвої немає	Компоненти насаджень за формою крони, кольором і фактурою листя, текстурою стовбура поєднані гармонійно, пейзажні композиції довершені, чіткі й виразні
Конфігурація ділянок, груп та куртин	Насадження сприймається як одне ціле внаслідок високої щільності і розростання самосіву	У насадженні межі окремих композиційних груп та куртин не виражені, вони розрослися та зімкнулися	Конттури ділянок, куртин і груп деревних рослин проглядаються, але вони слабо виражені	Конфігурація окремих ділянок, куртин і груп виражена достатньо, але окремі елементи надмірно розрослися, що порушує художню виразність	Конфігурація ділянок, груп та куртин відповідає художньому задуму, є виразною і досконалою
Світлотінь	Гра світлотіні відсутня	Світлотінь окремих дерев не впливає на сприйняття паркових насаджень	Гра світла і тіні слабо виражена на окремих ділянках	Гра світла і тіні є елементом художнього образу і впливає на сприйняття садово-паркового об'єкта	Гра світла і тіні є довершеною, вносить добову і сезонну мінливість в сприйняття образу садово-паркового об'єкта
Ритм у розташуванні компонентів	Ритмічні повторення відсутні	Ритмічні повторення в насадженні епізодичні й візуально непомітні	Ритмічні повторення в розміщенні дерев мають місце, проте вони недостатньо виразні	Ритм у розташуванні компонентів насаджень проглядається чітко, але його виразність недостатня	Ритм у розташуванні компонентів насаджень, їх періодичне повторення є досконалим і підкреслює неповторність садово-паркового об'єкта

Таблиця 3 – Результати інтегральної оцінки насаджень в різних зонах парку с. Крюківщина

№ п/п	Критерії, за якими проводиться оцінка	Бальна оцінка насаджень частини парку, що оцінюється			
		Північна (закритий ландшафт)	Південна (напів- закритий ландшафт)	Центральна (напів- відкритий ландшафт)	Південно- західна (відкритий ландшафт)
1	Відповідність фітоценотичної структури насаджень корінним асоціаціям та топології природних місць зростання	3	4	3	3
2	Багатство видового складу насаджень	3	3	2	2
3	Вікова структура насаджень	4	4	3	3
4	Санітарний стан насаджень	2	3	3	4
5	Архітектоніка насаджень	2	4	4	2
6	Контрастність компонентів насаджень	2	3	3	3
7	Гармонія компонентів насаджень	2	4	3	2
8	Конфігурація ділянок, груп та куртин	2	3	3	2
9	Гра світла і тіні	2	3	4	4
10	Ритм у розташуванні компонентів	2	3	3	3
	Всього балів	24	34	31	28

Висновки. 1. Дендрофлора парку с. Крюківщина доволі різноманітна за таксономічним складом і складає 38 видів, одна декоративна форма та 1 сорт, що об'єднані в 27 родів та 13 родин. Проте відсутність вічнозелених та декоративно-листяних видів знижує декоративність насаджень, особливо взимку.

2. Інтегральна оцінка цінності насаджень показала, що насадження в різних частинах парку мають неоднакову цінність і відповідно потребують проведення різних заходів з метою оптимізації насаджень. Першочерговими заходами щодо покращення стану насаджень є проведення санітарних рубань і видалення з насадження сухою, самосіву та дерев сильно вражених омеолою білою, обрізка гілок на деревах, які мають початкову стадію заселення омеолою. Це дозволить розрідити насадження та зменшити конкуренцію між деревами.

3. З метою підвищення декоративності парку пропонуємо здійснити поповнення насаджень парку хвойними видами дерев та їх декоративними формами (*Pinus sylvestris* L., *P. strobus* L., *Picea abies* (L.) Karst., *P. pungens* Engelm., *Thuja occidentalis* L. *Taxus baccata* L.), використовуючи їх як солітери або невеликі групи. Варто використати також кущі, особливо вічнозелені та декоративно-листяні для формування міксбордерів, живоплотів та груп.

4. Будівництво доріжок і майданчиків із твердим покриттям, освітлення доріжок та встановлення садових лав та урн для сміття сприятиме підвищенню естетичних властивостей парку та покращить зручність пересування відвідувачів парку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бессонова В.П. Аналіз видового складу та стану деревної рослинності парку ім. Богдана Хмельницького у м. Дніпропетровську. Науковий вісник НУБіП України. Сер. «Лісівництво і декоративне садівництво». К., 2013. Вип. 187. Ч. I. С. 11–15.
- Благоустрій міст та населених пунктів: інформаційно-аналітичний збірник/упоряд. С.В. Коваленко. К.: Мін-во будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України, 2006. 80 с.
- Геник Я.В., Дудін Р.Б. Систематична структура дендрофлори та санітарний стан паркових насаджень міст Карпатського регіону України. Науковий вісник НУБіП України. Сер. «Лісівництво і декоративне садівництво». К., 2013. 187. Ч. I. С. 42–52.
- ДБН 360-92**. Планування і забудова міських і сільських поселень. К.: Держбуд України, 2002. 117 с.
- ДБН А.2.2-3-2014. Склад та зміст проектної документації на будівництво. К.: Мінрегіон України, 2014. 33 с.
- Дендрофлора України: дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Ч.1/за ред. М.А. Кохна. К.: Вид-во "Фітосоціоцентр", 2002. 448 с.
- Дендрофлора України: дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Ч.2/за ред. М.А. Кохна та Н.М. Трофименко. К.: Вид-во "Фітосоціоцентр", 2005. 716 с.
- Зібницька А.Д., Похильченко О.П., Клименко Ю.О. Композиційно-ландшафтний аналіз ділянки «Видубецький схил» (Голонасінні) у Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка НАН України. Науковий вісник НЛТУ України: ландшафтна архітектура і сучасність. Львів: РВВ НЛТУ України. 2013. Вип. 23.9. С. 190–197.
- Інструкція з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України. Затверджена Міністерством будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України наказ №226 від 24.12.2001 (зі змінами і доповненнями). К., 2007. 21 с.

10. Кучерявий В.П., Дудін Р.Б., Левусь Т.М., Мельничук С.М. Принципи реконструкції та ландшафтного облаштування Парку Культури та відпочинку ім. Чекмана у Хмельницькому. Науковий вісник НЛТУ України: ландшафтна архітектура і сучасність. Львів: РВВ НЛТУ України. 2013. Вип. 23.9. С. 121-126.
11. Марно-Куца О.Ю. Зелені насадження населених місць Черкащини: сучасний стан та перспективи розвитку: автореф. дис. ... канд. с.-г. наук. Львів, 2016. 24 с.
12. Николаев В.А. Ландшафтоведение. Эстетика и дизайн: учебное пособие. М.: Изд-во «Аспект пресс», 2005. 176 с.
13. Про затвердження правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України: наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України № 105 від 10 квітня 2006 р. К., 2006. 54 с.
14. Рева М.Л., Негрбов В.К. Озеленение городов и сел. Донецк: Донбасс, 1970. 152 с.
15. Роговський С.В. До питання про методику інтегрального визначення цінності насаджень у паркових ландшафтах. Наукові записки Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка. Сер.: Біол. №2 (32), 2007. С. 12–17.
16. Роговський С.В. Вивчення та класифікація методів ландшафтного облаштування сільських населених пунктів на прикладі с. Ковалівка. Науковий вісник НУБіП України, 2010. Вип. 21.09. С. 63–72.
17. Роговський С.В. Особливості формування та озеленення сакрального ландшафту на прикладі храмового комплексу в селі Буки Сквирського району Київської області. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Вип. 21.09. С. 44–49.
18. Роговський С.В. Особливості інтродукційної оптимізації дендрофлори ландшафтів у сільській місцевості Лівостепу України. Науковий Вісник НЛТУ. Вип. 23.9, 2013. С. 278–289.
19. Роговський С.В. Термінологічний словник фахівця з садово-паркового будівництва і ландшафтної архітектури. Київ: КНТ, 2017. 140 с.
20. Роговський С.В., Крупа Н.М. Сучасний стан деревних насаджень на Контрактовій площі Києва та перспективи їх реконструкції. Науковий вісник. НЛТУ. Т. 28. №7, 2018. С. 60–66.
21. Романча Л.В. Озеленення села. К.: Урожай, 1989. 184 с.
22. Рубцов Л.И. Деревья и кустарниками в ландшафтной архитектуре: справочник. К.: Наукова думка, 1977. 272 с.
23. Санітарні правила в лісах України: затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р. № 555 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2016 р. № 756). К., 2016. 22 с.
24. Юхимчук Д.П., Кривда І.К., Бущенко М.А. Озеленення села. К.: Будівельник, 1973. 152 с.
25. Лесопарковое хозяйство/Н.М. Тюльпанов. 2-изд. перераб. М., Стройиздат, 1975. 160 с.
26. Rogovskiy S.V. Genesis of mental preferences in landscape construction of homestead landn in Ukraine and Poland. Агробіологія: збірник наукових праць. №2 (121), 2015. С. 138–142.

REFERENCES

1. Bessonova, V.P. Analiz vydovogo skladu ta stanu derevnoi' roslinnosti parku im. Bogdana Hmel'nyc'kogo u m. Dnipropetrovs'ku [Analysis of species composition and condition of woody vegetation of the park named after. Bogdan Khmel'nitsky in Dnepropetrovsk]. Naukovyj visnyk NUBiP Ukraïny. Ser. «Lisivnyctvo i dekoratyvne sadivnyctvo» [Scientific Bulletin of NUBiP of Ukraine. Series "Forestry and Ornamental Horticulture"]. Kyiv, 2013. Issue 187, Part I, pp. 11-15.
2. Kovalenko, S.V. Blagoustrij mist ta naselenyh punktiv: informacijno-analitychnyj zbirnyk [Improvement of cities and settlements: information-analytical collection]. Kyiv, Ministry of Construction, Architecture and Housing and Communal Services of Ukraine, 2006. 80 p.
3. Genyk, Ja.V., Dudin, R.B. Systematychna struktura dendroflory ta sanitarnyj stan parkovyh nasadzhen' mist Karpats'kogo regionu Ukraïny [Systematic structure of dendroflora and sanitary condition of park plantations of Carpathian region of Ukraine cities]. Naukovyj visnyk NUBiP Ukraïny. Ser. «Lisivnyctvo i dekoratyvne sadivnyctvo» [Scientific Bulletin of NUBiP of Ukraine. Series "Arboriculture and Ornamental Horticulture"]. Kyiv, 2013, Issue 187, Part I, pp. 42-52.
4. DBN 360-92**. Planuvannja i zabudova mis'kyh i sil's'kyh poselen' [Planning and building of urban and rural settlements]. Kyiv, State Building of Ukraine, 2002, 117 p.
5. DBN A.2.2-3-2014. Sklad ta zmist proektnoi' dokumentacii' na budivnyctvo [Composition and contents of the design documentation for construction]. Kyiv, Minregion of Ukraine, 2014, 33 p.
6. Kohna, M.A. (2002). Dendroflora Ukraïny: dykorosli j kul'tyvovani dereva i kushhi. Pokrytonasinni [Dendroflora of Ukraine: wild and cultivated trees and shrubs. Angiosperms]. Kyiv, Part 1, Publishing house "Phyto-center", 448 p.
7. Kohna, M.A., Trofymenko, N.M. (2005). Dendroflora Ukraïny: dykorosli j kul'tyvovani dereva i kushhi. Pokrytonasinni [Dendroflora of Ukraine: wild and cultivated trees and bushes. Angiosperms]. Kyiv, Part 2, Publishing house "Phyto-center", 716 p.
8. Zibnyc'ka, A.D., Pohyl'chenko, O.P., Klymenko, Ju.O. Kompozycijno-landshaftnyj analiz diljanky «Vydubec'kyj shył» (Gymnosperms) u Nacional'nomu botanichnomu sadu im. M.M. Gryshka NAN Ukraïny [Compositional-landscape analysis of the area "Vydubetskii slope" (Golonosnii) in the National Botanical Garden named after. MM Grisha National Academy of Sciences of Ukraine]. Naukovyj visnyk NLTU Ukraïny: landshaftna arhitektura i suchasnist' [Scientific Herald of the NLTU of Ukraine: Landscape Architecture and Modernity]. Lviv, RVB NLTU of Ukraine, 2013, Issue, 23.9, pp. 190-197.
9. Instrukcija z inventaryzacii' zelenyh nasadzhen' u naselenyh punktah Ukraïny. Zatverdzhena Ministerstvom budivnyctva, arhitektury ta zhytlovo-komunal'nogo gospodarstva Ukraïny nakaz №226 vid 24.12.2001 (zi zminamy i dopovnennjamy) [Instruction on inventory of green plantations in settlements of Ukraine. Approved by the Ministry of Construction, Architecture and Housing and Communal Services of Ukraine Order No. 226 dated December 24, 2001]. Kyiv, 2007, 21 p.
10. Kucherjavjy, V.P., Dudin, R.B., Levus', T.M., Mel'nyc'huk, S.M. Prynycypry rekonstrukcii' ta landshaftnogo oblshutuvannja Parku Kul'tury ta vidpochynku im. Chekmana u Hmel'nyc'komu [Principles of reconstruction and landscaping of Chekman's Culture and Recreation Park in Khmel'nitsky]. Naukovyj visnyk NLTU Ukraïny: landshaftna arhitektura i

suchasnist' [Scientific Herald of the NLTI of Ukraine: Landscape Architecture and Modernity]. Lviv, RVB NLTU of Ukraine, 2013, Issue 23.9, pp. 121-126.

11. Marno-Kuca, O.Ju. Zeleni nasadzhenja naselenyh misc' Cherkashyny: suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku: avtoref. dys. ... kand. s.-g. nauk [Green plantations of settlements of Cherkasy region: current state and prospects of development: author's abstract. dis ... Candidate of Agriculture sciences]. Lviv, 2016, 24 p.

12. Nikolaev, V.A. Landshaftovedenie. Jestetika i dizajn: uchebnoe posobie [Landscape science. Aesthetics and Design]. Moscow, Publishing house "Aspect Press", 2005, 176 p.

13. Pro zatverdzhennja pravyl utrymannja zelenyh nasadzen' u naselenyh punktah Ukrai'ny: nakaz Ministerstva budivnyctva, arhitektury ta zhytlovo-komunal'nogo gospodarstva Ukrai'ny № 105 vid 10 kvitnja 2006 r [On Approval of the Rules for the Maintenance of Green Plants in the Settlements of Ukraine: Order of the Ministry of Construction, Architecture and Housing and Communal Services of Ukraine No. 105 dated April 10, 2006.]. Kyiv, 2006, 54 p.

14. Reva, M.L., Negrobov, V.K. Ozelenenie gorodov i sel [Greening cities and villages]. Donetsk, Donbass, 1970, 152 p.

15. Rogovs'kyj, S.V. Do pytannja pro metodyku integral'nogo vyznachennja cinnosti nasadzen' u parkovyh landshaftah [On the question of the methodology of integral determination of the value of plantations in park landscapes]. Naukovi zapysky Ternopil's'kogo NPU im. V. Gnatjuka. Ser.: Biol [Scientific notes of Ternopil NPO named after V. Hnatyuk. Series Biology], no. 2 (32), 2007, pp. 12-17.

16. Rogovs'kyj, S.V. Vyvchennja ta klasyfikacija metodiv landshaftnogo oblashtuvannja sil's'kyh naselenyh punktiv na prykladi s. Kovalivka [Study and classification of methods of landscape arrangement of rural settlements on the example of village Kovalivka]. Naukovyj visnyk NUBiP Ukrai'ny [Scientific Bulletin of NUBiP of Ukraine], 2010, Issue 21.09, pp. 63-72.

17. Rogovs'kyj, S.V. Osoblyvosti formuvannja ta ozelenennja sakral'nogo landshaftu na prykladi hramovogo kompleksu v seli Buky Skvyrs'kogo rajonu Kyi'vs'koi' oblasti [Features of the formation and landscaping of the sacred landscape on the example of the temple complex in the village of Buki, Skvyra district, Kyiv region]. Naukovyj visnyk NLTU Ukrai'ny [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine], 2011, Issue 21.09, pp. 44-49.

18. Rogovs'kyj, S.V. Osoblyvosti introdukcijnoi' optymizacii' dendroflory landshaftiv u sil's'koi' miscevoli Lisostepu Ukrai'ny [Features of introductory optimization of the dendroflora of landscapes in the countryside of the Forest-steppe of Ukraine]. Naukovyj visnyk NLTU Ukrai'ny [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine], Issue 23.9, 2013, pp. 278-289.

19. Rogovs'kyj, S.V. (2017). Terminologichnyj slovnyk fahivcja z sadovo-parkovogo budivnyctva i landshaftnoi' arhitektury [Terminology Dictionary of Landscape Architecture and Landscape Architect]. Kyiv, KNT, 140 p.

20. Rogovs'kyj S.V., Krupa, N.M. Suchasnyj stan derevnyh nasadzen' na Kontraktovij ploshhi Kyjeva ta perspektyvy i'h rekonstrukcii' [The current state of the tree plantations on the Kontraktova square of Kiev and the prospects for their reconstruction]. Naukovyj visnyk NLTU Ukrai'ny [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine], Vol. 28, no. 7, 2018, pp. 60-66.

21. Romancha, L.V. (1989). Ozelenennja sela [Planting a village]. Kyiv, Harvest, 184 p.

22. Rubcov L.Y. (1977). Derev'ja y kustarnymy v landshaftnoj arhytekture: spravochnyk [Trees and handicraft in landscape architecture]. Kyiv, Scientific thought, 272 p.

23. Sanitarii pravyla v lisah Ukrai'ny: zatverdzeni postanovoju Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 27 lypnja 1995 r. № 555 (v redakcii' postanovy Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 26 zhovtnja 2016 r. № 756) [Sanitary rules in forests of Ukraine: approved by the decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 27, 1995, No. 555 (as amended by the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 26, 2016, No. 756)]. Kyiv, 2016, 22 p.

24. Juhymchuk, D.P., Kryvda, I.K., Bushhenko, M.A. (1973). Ozelenennja sela [Planting a village]. Kyiv, Builder, 152 p.

25. Tjul'panov, N.M. (1975). Lesoparkovoe hazajstvo [Forest Park]. Moscow, Stroyizdat, 160 p.

26. Rogovskiy, S.V. Genesis of mental preferences in landscape construction of homestead landn in Ukraine and Poland. Agrobiology: collected works, no. 2 (121), 2015, pp. 138-142.

Анализ состава и состояния дендрофлоры парка с. Крюковщина Киево-Святошинского района Киевской области

С.В. Роговский

Итоги инвентаризации показали, что на территории парка с. Крюковщина на момент инвентаризации произрастало 1165 деревьев и кустарников. Большинство из которых (96 %) имеют возраст от 15 до 50 лет, возраст свыше 50 лет имеют лишь 1,2 % деревьев, и 3,8 % принадлежат к группе деревьев, возраст которых до 15 лет. Среди обнаруженных во время инвентаризации видов 44,2 % – аборигены, а 55,8 % – интродуценты. Древесные растения представлены: 38 видами, одной декоративной формой и одним сортом, и принадлежат к 13 семействам и 27 родам. Оценка санитарного состояния деревьев, показала, что приблизительно 0,5 % от общего количества деревьев – это сухостой, 15,6 % имеют неудовлетворительное санитарное состояние, 66 % – удовлетворительное и лишь 18,4 % – хорошее. Главными причинами ухудшения санитарного состояния деревьев является заселение деревьев растением полупаразитом *Viscum album* L., несвоевременное проведение санитарно-оздоровительных мероприятий и ландшафтных рубок.

Проведена комплексная оценка насаждений по собственной оригинальной доработанной методике, согласно которой за десятью показателями проводится пятибалльная оценка садово-парковых ландшафтов. Наведены показатели, соответствующие каждой оценке. Согласно этой методике насаждения подлежат полной замене, если сумма баллов по всем показателям составляет 10–15. Если сумма баллов 16–22 – ценность насаждений низкая, но они могут использоваться как основа будущих композиций после проведения ландшафтно-реконструктивных рубок подсадки новых растений. При сумме 23–32 бала – ценность насаждений ограничена, они требуют применения избирательных санитарно-оздоровительных мероприятий и подсадки деревьев и кустарников; 33–41 – насаждения являются ценными, но требуют проведения формирующих обрезок и незначительной оптимизации; 42–50 – насаждения особо ценны, требуют охраны и систематического ухода. По итогам проведенной интегральной оценки предложены мероприятия с оптимизации насаждений парка.

Ключевые слова: абориген, вид, род, семья, дендрофлора, дерево, куст, интродуцент, насаждения, санитарное состояние, сельский парк, таксономический анализ, методика определения интегральной ценности насаждений.

Analysis of structure and condition of the dendroflora of Kryukovshchina park in Kiev-Svyatoshyn district, Kyiv region

S. Rogovskiy

Aims: to make a comprehensive analysis of the rural park dendroflora, to define the value of plantations and develop measures to preserve and reconstruct the plantations.

The inventory was conducted in accordance with the regulations requirements. Plant species composition was determined by morphological features using the description of three-volume edition Dendroflora of Ukraine. Trunks diameter were measured using callipers, trees height – with an altimeter, approximate age was defined visually. The sanitary condition of trees was defined in compliance with the Sanitary Requirements for forests in Ukraine. Landscape analysis of the territory occupied by plantings was conducted by N.M. Tyulpanov method, the integral value of plantations was defined by our own methods.

The inventory has found that 1,165 trees and bushes grew in the Kryukovshchina village park by the stocktaking time. Of these, the majority (96 %) are aged between 15 and 50, only 1.2 % of the trees aged over 50, and 3.8 % belong to the group of trees up to 15 years. 44.2 % of the species identified in the inventory were made by aboriginal trees, while the rest – 55.8% – by the introduced species. Woody plants are represented by 38 species, 1 decorative form -land 1 variety belonging to 13-families and 27 genera.

The main species growing in the park are *Acer sacharinum* L., *Tillia cordata* Mill., *Betula pendula* L., *Populus nigra* L., *Tillia platipholius* Scop., *Aesculus hippocastaneum* L., *Acer platanoides* L., sycamore maple *Acer pseudoplatanum* L., *Carpinus betulus* L., *Fraxinus excelsior* L., other types are represented by a small number of samples. Some trees appeared in the park as self-sown plants, these are *Acer negundo* L., *Prunus divaricata* Ledeb., *Juglans regia* L., *Morus alba* L. The trees of these species are 5-15 years old.

Some Hornbeam tree, sugar maple, deciduous linden, white willow aged about seventy were found among the park plantations.

For the quantitative composition, the introduced species make up 62 % of the trees growing in the park. Apart from sugar maple and horse chestnut which are the most frequent in the plantations, there are *Quercus rubra* L., *Celtis occidentalis* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Fraxinus lanceolata* Borkh., *Ulmus parvifolia* Jacq among the introduced species.

There are not many bushes in the park, they are likely to fell from the plants, only a few *Syringa vulgaris* L. bushes and *Rosa rugosa* Thunb parterres survived.

There are unauthorized planted species like *Hippophae rhamnoides* L., *Cerasus vulgaris* Mill. and *C. tomentosa* Mill., *C. avium* (L.) Moench., *Armeniaca vulgaris* Lam., *Prunus domestica* L. planted by the locals in the southern part of the park which borders on private buildings,

Evaluation of the sanitary condition of the trees showed that about 0.5 % of the total number of trees is deadwood, 15.6 % are of unsatisfactory sanitary condition, 66 % – of satisfactory and only 18.4 % – of good condition. The main factor of the trees condition deterioration is their infestation with *Viscum album* L. semi-parasite. *Acer sacharinum* and *Tillia cordata* species were infested with mistletoe most. Mistletoe was also found in some broadleaf trees of linden, Robinia locust, lanceolous ash, maple. *Aesculus hippocastanum* L. trees viability and decorative value was reduced due to *Cameraria ohridella* Desch. & Dem. which damages the leaves and promotes trees premature defoliation and weakening while spreading.

It should be noted that the local residents systematically break the rules of green plants maintenance, i.e. damage trees while harvesting the birch sap, make a fire in the park, have picnics, drive their cars in the park and even arrange parking, beat boards to the trees trunks which have negative impact on the plants.

To determine the integral value of plantations, considering uneven distribution and the value of the planting, the park territory was divided into zones: northern - closed landscapes, southern - semi-closed and central one – semi-open. The evaluation was performed by five-point scale according to the criteria presented in table. 2.

Table 2 – Results of integral assessment of plants in different zones of Kryukivshchyna village park

No s/n	Assessment criteria	Part of the park where the points assessment of plantings is conducted			
		Northern (closed landscape)	Southern (semiclosed landscape)	Central (semi-open landscape)	South-Western – open landscape
1	Correspondence of plants phytocenotic structure to aboriginal associations and topology of natural growth place	3	4	3	3
2	Planting species abundance	3	3	2	2
3	Planting age structure	4	4	3	3
4	Planting sanitary condition	2	3	3	4
5	Planting architectonics	2	4	4	2
6	Planting components contrast	2	3	3	3
7	Planting components harmony	2	4	3	2
8	Configuration of areas, groups and parterres	2	3	3	2
9	Light and shadow plat	2	3	4	4
10	Components placement rhythm	2	3	3	3
	Total score	24	34	31	28

According to these methods, planting are to be completely replaced when their assessment point is 10-15. Planting with the total value poin of 16-22 were considered poor, but they can be used as a basis for future compositions after reconstructive landscape chopping and replanting new plants; 23-32 points were for limited value of plantations, these plants need a

selective sanitary measures and replanting; 33-41 points – plants are considered valuable but they require scrap molding and minor optimization; 42-50 – plants are particularly valuable, require protection and regular care.

Using the above mentioned criteria scale, we conducted an integrated assessment of plants in different areas of the park and defined their value.

Thus, the northern part of the park planting value is limited (total score 24) according to our estimation, the plants need sanitary and recreational measures and landscape reconstructive chopping, replanting of conifers and deciduous decorative trees and bushes.

Planting of the southern part of the park (34 points) are classified as requiring urgent sanitary and recreational measures and the landscape enrichment with evergreen species and ornamental shrubs.

The central part planting (31 points) has limited value and can be the basis for compositions when optimized and trimmed and providing sanitary measures ornamental shrubs replanting are conducted.

Planting around the stadium – the south-western part of the park (28 points) – have limited value and can be partially removed and replaced with decorative species, especially conifers.

Conclusions. 1. Kryukivshchyna park dendroflora is quite diverse in its taxonomic composition and comprises 38 species, a decorative shape and a sort, united into 27 genera and 13 families. However, the absence of evergreen and deciduous decorative species reduces decorative plantings, especially in winter.

2. Integral assessment of the planting value has shown that planting in various parts of the park have different value and therefore a need different measures to optimize the space. Priority measures improving the health of vegetation is sanitary chopping and removal of dead wood plantations and self-seeded trees severely affected with mistletoe, pruning trees with the initial stage of mistletoe infestation. This will thin the planting out and reduce competition among trees.

Key words: native, species, genus, family, dendroflora, tree, bush, introduced species, plantation, sanitation, village park, taxonomic analysis, method of determining the integral value of trees.

Надійшла 15.11.2018 р.